

ΕΚΤΑΚΤΟΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 29^{ΗΣ} ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1983

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΜΕΝΕΛΑΟΥ ΠΑΛΛΑΝΤΙΟΥ

Η ΣΥΓΚΛΟΝΙΣΤΙΚΗ ΠΡΩΤΗ ΛΑΠΑΡΟΤΟΜΙΑ

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΓΓΚΟΥ Κ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ Κ. ΛΟΥΡΟΥ

Θὰ μεταφερθοῦμε νοερὰ στὰ ἀπέραντα δάση τοῦ *Kentucky* στὶς Ἠνωμένες Πολιτεῖες καὶ μάλιστα στὶς 30 Νοεμβρίου 1808, 174 χρόνια πίσω ἀκριβῶς σὰν αὔριο. Βρισκόμαστε στὸ *Danville*, ἓνα χρόνο δηλαδὴ περίπου (18 Δεκεμβρίου 1809) πρὶν ἀπὸ τὴ γέννηση στὸ γειτονικὸ *Hodgenville* τοῦ θρυλικοῦ Προέδρου Ἀβραὰμ Λίνκολν. Ἐδῶ πρόκειται λοιπὸν γιὰ τὴν περιοχὴ τοῦ *Danville* τῆς ἴδιας πολιτείας, πὸν ἐκείνη τὴ χρονιὰ χιόνιζε ἀσυνήθιστα πολὺ στὸ χωματόδρομο, δρόμο πὸν ὀδηγεῖ σὲ κάποιον ἀπὸ τοὺς σποραδικοὺς οἰκισμοὺς στὰ πυκνὰ δάση τῆς περιοχῆς.

Ἐνας χιονισμένος καβαλάρης προσπαθοῦσε, λοιπὸν, νὰ ξεπεράσει τοὺς λόφους, πὸν σχημάτιζαν οἱ χιονοθύελλες γιὰ νὰ φτάσει στὸ *Motley's Glen* στὸ *Green Country* πὸν δὲν ἦτανε κὰν χωριὸ παρὰ μικρὴ δμάδα ἀπὸ καλύβες τῶν ξυλοκόπων. Αὐτὴ τὴν περιοχὴ τὴν εἶχαν διεκδικήσει μὲ ἄφθοιο αἷμα τὰ φαρμακερὰ βέλη τῶν Ἰνδιάνων ὥστε οἱ λίγοι κάτοικοι ζοῦσαν πάντα μὲ τὰ ὄπλα στὸ χέρι. Ἀνθρωποὶ σκληροδεμένοι σὰν τοὺς καρπὸς τῶν δέντρων. Βρέθηκαν ἐκεῖ χωρὶς νὰ ξέρουν οὔτε ἀπὸ ποῦ ξεκίνησαν οὔτε τί ἔμοιαζε μὲ τὸν πολιτισμὸ, πὸν μόνο ἀκουστὰ καὶ δύσπιστα ἔφτανε στὶς καλύβες.

Ξεπέζεψε, παγωμένος αὐτὸς καὶ τὸ ἄλογό του, ὁ λεπτοκαμωμένος κατάχλωμος ἀπὸ τὸ κρύο γιαιτὸς Ἐφραὶμ *Macdowell*, ἀνθρωπάκος πὸν εἶχε ξεκινήσει ἀπὸ τὸ *Danville* 60 μίλια μακριὰ. Τὸν εἶχε προσπεράσει ἄλλος καβαλάρης, ὁ *Tombrowford*, πὸν τὸν εἶχε καλέσει καὶ ἔτσι νὰ τὸν ὑποδεχτεῖ στὴν καλύβα του, ὅπου γιὰ μέρες κοιλοπονοῦσε ἡ κυρὰ του στὸ ἕκτο παιδί της χωρὶς ἀποτέλεσμα.

Ὁ γιατρός παραμέρισε ἓνα τσοῦρμιο παιδιὰ γιὰ νὰ περάσει. Οὐδὲν ἔβλεπε τὰ ἐπικίνδυνα σκυλιὰ τὸν ξένο. Ἀπὸ ἄλλες καλύβες ἔβγαιναν σιωπηλοὶ κονκουλωμένοι οἱ ξυλοκόποι καὶ τὸν περικύκλωσαν. Τὸ εὐρύχωρο τζάκι στὸ δωμάτιο τῆς καλύβας, μὲ τοὺς πελεκημένους πελώριους φλογισμένους κορμούς, ἔριχνε φῶς καὶ ζεστασιά.

Ὁ γιατρός ζήτησε νὰ ἀπομακρυνθοῦν οἱ γειτόνοι γιὰ νὰ κατορθώσει νὰ κατατοπιστεῖ ποῦ βρίσκεται καὶ τί συμβαίνει.

— «Εἶμαι ἡ κ. Baker, γιατρέ», ψιθύρισε. — «Ἐκανα ὅ,τι μπόρεσα. Πρέπει νὰ ἔχει περάσει τοὺς 11 μῆνες. Σφίγγεται καὶ πονάει, ἀλλὰ δὲ γίνεται τίποτα καὶ χειροτερεύει».

Τότε μόνο ὁ γιατρός Macdowell παρατήρησε σὲ μιὰ γωνιὰ τῆς εὐρύχωρης σάλας, ὅπου δὲν ἔφταναν οἱ ἀνταύγειες τοῦ τζακιοῦ, τὸ διπλὸ κρεβάτι τοῦ ζευγαριοῦ γεμάτο ἀπὸ ἓναν ἄμορφο ὄγκο, σκεπασμένο μὲ τὸ παραδοσιακὸ παχὺ πουλνένιο πάπλωμα. Μόνο πὸν ἀπὸ κάπου πρόβαλλε ἓνα ὠχρὸ γυναικεῖο πρόσωπο.

Πλησίασε ὁ γιατρός καὶ μὲ προσοχὴ ξεσκέπασε τὸν «ὄγκο» πὸν δὲν ἦταν παρὰ ἡ πελώρια φουσκωμένη κοιλιά τῆς Jane Crawford, τριάντα περίπου χρονῶν καὶ μητέρας πέντε κι ὄλας παιδιῶν.

Μὲ τὴν τέχνη τοῦ μαιευτήρα πίεσε τὸ τετωμένο δέρμα καὶ προσπάθησε μὲ τὴν ἀφή νὰ κατατοπιστεῖ γιὰ τὸ κοιλιακὸ περιεχόμενο.

— «Αὐτὸ δὲν εἶναι παιδί», εἶπε ὁ Macdowell.

— «Τότε τί εἶναι ;» ἀπάντησε ἡ γριὰ μὲ ἰαμότητα, ἐνῶ ὁ σύζυγος τριγύριζε ἀνύσυχος, μὲ ἰδρωμένο τὸ μέτωπό του. Ἐξω εἶχαν μαζευτεῖ ἀπὸ περιέργεια ὅ,τι ὑπῆρχε στὶς καλύβες. Σιωπηλοὶ περίμεναν σὰν χιονάνθρωποι.

— «Ἀφήστε με μόνο μὲ τὴν ἄρρωστη», παρακαλεῖ ὁ γιατρός. Εἶχε βεβαιωθεῖ πὼς πρόκειται γιὰ μιὰ πελώρια κύστη τῆς ὠοθήκης, πὸν εἶχε συμπιέσει καὶ παραμερίζει τὰ κοιλιακὰ ὄργανα, ἔντερα, στομάχι, σπυκώτι, καὶ πίεζε ἀκόμα καὶ τοὺς πνεύμονες πάνω ἀπὸ τὸ διάφραγμα.

Καὶ τότε ἄρχισε τὸ μαρτύριο τοῦ γιατροῦ.

Ἦξερε ὅτι στὴν ἐποχὴ του ἡ δυνατότητα τῆς χειρουργικῆς ἐπέμβασης περιοριζόταν αὐστηρὰ στοὺς ἀκρωτηριασμούς, τὶς κῆλες, τὴ λιθοτομὴ στὴν κύστη, τὸν καταρράχτη, ἀλλὰ καὶ πάλι μὲ χίλιους δισταγμούς, συμβουλία καὶ συζητήσεις, ὅπου τὸ φάσμα τοῦ ἐγχειρητικοῦ πόνου καὶ τῆς φονικῆς μετεγχειρητικῆς μόλυνσης, ἔσφιγγαν τὶς ἀναπνοὲς τῶν γιατρῶν πὸν σκόνταβαν στὶς ἀποφάσεις τους.

Δὲν ὑπῆρχε δηλαδὴ οὔτε οὐσιαστικὴ ἀναλγησία, ἐκτὸς ἀπὸ κάποια μέθη μὲ πολὺ καὶ δυνατὸ οἰνόπνευμα ἢ λιγοστὰ χάπια ὄπιο, οὔτε κανένας προφυλακτικὸς θώρακας ἐνάντια στὸ μολυσματικὸ πυρετὸ πὸν ἄρπαζε τοὺς ἀνθρώπους στὸν τάφο. Εἰδικότερα ἦταν γενικὰ παραδεγμένο ἀπὸ τοὺς γιατροὺς ὅλου τοῦ κόσμου πὼς

τὸ ἄνοιγμα τῆς κοιλιᾶς καὶ τοῦ περιτοναίου πὸν σκεπάζει κάτω ἀπὸ τὰ κοιλιακὰ τοιχώματα τὰ ἐνδοκοιλιακὰ ὄργανα, ὀδηγοῦσε κατ' εὐθείαν σὲ περιτονίτιδα καὶ στὸ θάνατο.

Ἐφ' ἧς *Ephreim Macdowell* ὡστόσο ἦταν περισσότερο μορφωμένος παρὰ ὅ,τι θὰ περιέμενε κανεὶς γιὰ γιαιτρὸ τῆς ἀγροτικῆς περιοχῆς, ὅπου ἐξασκοῦσε τὴν πρακτικὴν ἰατρικὴν. Ὁ πατέρας του ἦταν δικαστῆς καὶ εἶχε κάπως τὸν τρόπο του, ὄχι μόνον γιὰ νὰ σπουδάσει τὸ γιό του κοντὰ στοὺς λίγους πρωτοπόρους Ἀμερικανοὺς γιαιτροὺς, ἀλλὰ καὶ γιὰ νὰ τὸν στείλει δύο χρόνια στὸ Ἐδιμβούργο τῆς Ἀγγλίας, ὅπου φημίζονταν κι ὅλας οἱ μεγάλοι γιαιτροί, πὸν ἀργότερα θὰ μεσουρανοῦσαν. (*John Bell, James-Jouns, Simson κ. ἄ.*)

Ὅλοι ὅμως οἱ γιαιτροὶ ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα ἕως τότε, ἔβλεπαν τὸ σχετικὰ συγχρὸ θέαμα τῆς γυναίκας πὸν κουβαλοῦσε τὸν πελώριο μυστικὸ ὄγκο τῆς ὠοθήκης της, θὰ ἔλεγε κανεὶς ἀνάμεσα στοὺς αἰῶνες, χωρὶς νὰ ἐπιτρέπεται ὀποιαδήποτε («ἐγκληματικὴ») χαρακτηρισμένη ἐγχειρητικὴ σκέψη. Κανένας δὲν τὴν εἶχε τολμήσει ὡς τότε. Σήμερα τέτοιον μεγέθους κύστες δὲν ὑπάρχουν πιά γιαιτὶ ἀφαιροῦνται νωρίτερα.

Ἐτσι καὶ ἀπὸ τὸ νοῦ τοῦ *Macdowell* δὲν μποροῦσε νὰ περάσει τέτοια τολμηρὴ πρόθεση. Ὁ ψυχρὸς ὡστόσο λογισμὸς του, ὑπαγορευμένος ἀπὸ τὴν εὐαίσθητη συνείδησή του, τοῦ φθύριζε πὸς ἦταν ἁμαρτία νὰ ἐξαπατήσει μὲ μιὰ συνταγὴ εὐθανασίας, ὅπως συνήθιζαν πολλοὶ συνάδελφοί του, τὴ δυστυχημένη αὐτὴ νέα μητέρα, καταδικασμένη στὸν βέβαιο θάνατο. Ἦξερε ὡστόσο πὸς ὁποῖος τολμοῦσε νὰ ξεπεράσει τὰ ὄρια τῆς κοινῆς πείρας, ἦταν στιγματισμένος δολοφόνος.

Ὅστόσο ὅμως ἡ ἀναστατωμένη συνείδησή του τὸν ἔσπρωχνε σιγὰ σιγὰ στὴν τόλμη νὰ ζυγίσει σὰν τελευταῖο καταφύγιο μιὰ τέτοια ἀπόφαση. Δὲν σκεφτόταν τὴν ὑπόληψή του καὶ τίς δικαστικὲς συνέπειες, πὸν θὰ ἀκολουθοῦσαν τὴν τόλμη του. Ἄν πέθαινε ἢ ἄρρωστη στὴν ἐγχείρηση, θὰ ἦταν ἡ κρεμάλα του. Ἡ σκέψη του ὅμως στρεφόταν πρὸς τὴν ἀνθρώπινη καὶ ἰατρικὴ ὑποχρέωσή του νὰ βοηθήσει. Ἡ ἄρνηση ἦταν βέβαιος θάνατος. Μήπως ἡ τόλμη θὰ εἶχε ἔστω καὶ ἀμυδρὲς ἐλπίδες, σκεφτόταν ὁ αἰσιόδοξος; Βέβαια ὁ κουρασμένος καβαλάρης δὲν κατόρθωσε μ' αὐτὲς τίς σκέψεις νὰ κλείσει μάτι ὅλη τὴ νύχτα. Μαζὶ του ὅμως καὶ ἡ ἄρρωστη μὲ τίς οἰμωγὲς της καὶ μὲ ὅλη τὴν παροικία ἔμειναν ἄπνοι, ἐμπρὸς στὸ μεγάλο ἐρωτηματικὸ τοῦ τί θὰ γίνεῖ.

Τὴν ἀπόφαση τὴν πῆρε, ποῖος θὰ τό ἔλεγε — ἡ ἴδια ἡ *Jane*. Ἄρχισε ρωτώντας τὸ γιαιτρὸ ἂν θὰ τῆς («κόψει») τὸν ὄγκο. Εἶχε καταλάβει χωρὶς νὰ τῆς τὸ ποῦν πὸς δὲν ἦταν ἐγκυμοσύνη.

Στὸ νοῦ τοῦ γιατροῦ τριγύριζε ἡ σκέψη «γράφει μιὰ ἀναλγητική συνταγή καὶ νίψει τὰ χέρια σου». Μὰ ἡ φωνὴ τῆς Jane τοῦ σπάρραζε τὴν καρδιά καὶ τὰ ψιθυρίσματα τῶν χωρικῶν τὸν θεωροῦσαν κι ὅλας ἅγιο... ἂν θὰ πετύχαινε.

«Μὴν ἀφήνεις νὰ σὲ παρασύρουν συναισθηματισμοί», τοῦ ψιθύριζε ἡ συνείδησή του. Ἄλλὰ πάλι, μήπως δὲν θὰ πέθαινε ἔτσι κι ἄλλιῶς : Ἄκίνητος στεκόταν δίπλα στὸ κρεβάτι. Κάποια στιγμή ἡ Jane τοῦ τράβηξε τὸ μανίκι.

«Γιατρέ, ἄκουσε, θὰ τὰ καταφέρω. Ἔχω πέντε παιδιά καὶ δὲν εἶναι ὥρα νὰ μ' ἀφήσεις σίγουρα νὰ πεθάνω μ' αὐτὸ τὸ πράγμα μέσα μου. Ἄκουσε, γιατρέ, ἂν τὸ βγάλεις, καὶ γὼ θὰ τὰ βγάλω πέρα».

Τὴν κοίταξε ὁ Macdowell ἴσως μὲ ἓνα κροφτὸ δάκρυ νὰ τρεμουλιάζει στὴν ἄκρη τῶν ματιῶν του.

«Εἶσαι γενναία κ. Crawford», εἶπε. Ἦταν ἄλλωστε γνωστός ὅτι δὲν παραπλανοῦσε τοὺς ἄρρώστους του μὲ ἄχρηστα φάρμακα.

«Ἄν μείνετε ἔτσι, θὰ πεθάνετε σὲ λίγο. Σὲ πόσο ὅμως δὲν ξέρω. Ἄν προσπαθήσω νὰ βγάλω τὸν ὄγκο, ὅλοι οἱ διάσημοι γιατροὶ τοῦ κόσμου λένε πὼς δὲν ὑπάρχει σωτηρία.

Δὲν τολμοῦσε νὰ τὴν κοιτάξει κατὰματα.

«Ἄν εἶναι νὰ πεθάνω, θὰ πεθάνω ἔτσι κι ἄλλιῶς, καὶ θὰ πῶ σὲ ὅλους πὼς ἐγὼ ἐπέμενα γιὰ τὴν ἐγχείρηση».

Ἀνάμεσά τους ὑπογράφηκε τότε μὲ τὰ μάτια, τὸ μεγάλο συμβόλαιο τῆς ζωῆς, ὅπως συμβαίνει σὲ ὅλους τοὺς γιατροὺς καὶ τοὺς ἄρρωστους.

«Ἐδῶ δὲν μπορῶ, βέβαια, νὰ κάνω τίποτα», εἶπε μὲ κομπιαστὴ φωνὴ ὁ γιατρός. Θὰ κατορθώσετε ὅμως ἄραγε νὰ μὲ συνοδέψετε καβάλα στὸ Danville στὸ σπίτι μου ; Θὰ ἀντέξετε στὰ 60 μίλια τρεῖς μέρες καβάλα μέσα στὰ χιόνια καὶ τὸ κρύο ;

«Μαζί σου, γιατρέ μου, θὰ ἀντέξω ὅπου κι ἂν μὲ πᾶς». Γυάλιζαν τὰ πονεμένα μάτια ἀπὸ πίστη καὶ ἐλπίδα στὰ δῶρα τοῦ Θεοῦ, ὅπως ἔλεγε ὁ Μιχαὴλ Ἄγγελος.

Τὸ μαγικὸ «συμβόλαιο» εἶχε ὑπογραφεῖ ἀλλὰ ἡ φωνὴ τῆς συνείδησης καὶ τοῦ φόβου δὲν εἶχε σωπάσει στὸ στῆθος τοῦ γιατροῦ. Καὶ οἱ φωνές αὐτὲς γίνονταν καὶ φαντάσματα ποὺ παρακολουθοῦσαν τὰ νευρικά βήματά του, ἐμπρὸς στὸ τζάκι. Δὲν μποροῦσε νὰ καταπιεῖ τὴν ἀπόφαση ποὺ εἶχε πάρει καὶ μεγάλωνε μέσα του τὸ ἄγχος τοῦ ἀγῶνα τῆς ἐλπίδας μὲ τὴ σύνεση καὶ τὸ φόβο.

Οἱ ἄνθρωποι τῆς ἐποχῆς του ὅμως ἦταν ὅλοι ἀφοβοὶ ἀγωνιστές, καὶ ἡ ζωὴ τους χωρὶς πολλὰς ἰδεολογίες κινδύνευε κάθε στιγμή ἀπὸ τὴ φύση καὶ τοὺς ἀνθρώπους.

«Στὸ σπῖτι μου ἴσως τὸ ἀποφασίσω», εἶπε στὸ σύζυγο. Ἐνῶ ἐκεῖνο τὸ πονεμένο πρόσωπο τόλμησε καὶ αὐτὸ νὰ χαμογελάσει.

«Σελῶστε τὸ ἄλογο καὶ βοηθεῖστε με νὰ καβαλήσω», εἶπε μὲ βραχνή φωνή. «Νὰ ξαναδῶ πρῶτα τὰ παιδιὰ μου». Δαγκώθηκε γιὰ νὰ τὸ πεῖ.

* * *

Ὁ συνδυασμὸς τοῦ δαιμονισμένου χειμῶνα μὲ τὰ αἰσθήματα τῶν δύο καβαλάρηδων τοῦ καθένα χωριστά, ἀλλὰ καὶ μὲ τὶς κρυφές χορδές ποὺ τοὺς ἔνωσαν, ἀποτελοῦσαν τὸ πρελούδιο τῆς μεγάλης στιγμῆς μὲ τὴν ἀπρόβλεπτη ἐξέλιξη.

Ἐκείνη: Ἄγρια ταλαιπωρημένη, ἀνθρώπινη μάζα: Πόνος παντοῦ δημοῦργεῖ τὸ σκληρότερο δῆμο. Ἀβάσταχτοι ἐφιάλτες. Ψυχικὸ πονεμένο μεθύσι, σὰν τοῦ κατάδικου πρὶν ἀπὸ τὴν ἐπικείμενη ἐκτέλεση. Μετανοοῦσε ποῦ καὶ ποῦ, ποῦ τὸ εἶχε ἀποφασίσει.

Πῶς νὰ ἀντέξει ἀκόμα καὶ αὐτὴ ἡ σκληραγωγημένη γυναίκα ποὺ γνώρισε τὸν πόνο μὲ τὰ πέντε παιδιὰ της καὶ τὴ χειρωνακτικὴ ἐργασία της. Ὅλα τὰ σωθικά της ξετοπισμένα μὲ ἀνεπάρκεια τῆς λειτουργίας τους, μαρτύριο ποὺ οὔτε οἱ ἀρχαῖοι κινέζοι δὲν εἶχαν ποτὲ δραματιστεῖ, μὲ 60 μίλια προοπτικὴ, δηλαδὴ 3 μέρες καὶ νύχτες κ α β ἄ λ α μέσα στὸ μανιασμένο καιρὸ χωρὶς διακοπές, χωρὶς ὕπνο, ἂν ἔπρεπε ἀκόμα νὰ προφτάσουν τὸ μεγάλο πείραμα ζωντανοί.

Ἐκεῖνος: μὲ τὴν ψυχολογία τοῦ φονιᾶ ποὺ δὲν σκότωσε ἀκόμα, ἀλλὰ πρόκειται. Ὅμως καὶ τοῦ ὑποψήφιου σωτήρα ποὺ πότε - πότε ρίχνει παρηγορητικὲς ψυχικὲς φωτοβολίδες γιὰ νὰ αὐτοδικαιολογηθεῖ. «Τί ἄλλο θὰ θέλατε νὰ κάνω: Νὰ τὴν ἀφήσω νὰ πεθάνει; Μὰ μήπως ἔτσι κι ἄλλιως; Ναί. Ἄλλὰ ὑπάρχει ἴσως μιὰ ἀμυδρὴ ἐλπίδα. Ἄν τὴν ἀφήσω, θὰ σβήσει κυριολεκτικά. Ἐνῶ ἂν τολμήσω; Ὁ Θεὸς εἶναι μεγάλος. Ἄλλὰ μεγάλοι εἶναι καὶ ὅλοι οἱ σπουδαῖοι γιατροὶ ποὺ καταδικάζουν χωρὶς ἐξαίρεση τὴν ἐγχείρηση. Καὶ ἔπειτα ἡ ὑπόληψή μου; Τί θὰ ποῦν γιὰ μένα; Πῶς θὰ τὴν ἔχω σκοτώσει; ὄχι, ὄχι».

Ἐημερώνει μέσα στὸ χιόνι μιὰ ρόδινη ἀνταύγεια.

«Ποιὸς ξέρει; Ὁ Θεός. Μὲ ξεραμένα ἀπὸ τὸ κρῦο τὰ δάχτυλα κρατοῦν τὰ ἡρία. Καὶ κάθε τόσο μιὰ ματιὰ στὸ διπλανὸ ἄλογο. Πῶς κατόρθωσε καὶ ἀνέχεται αὐτὴ ἡ γυναίκα τὴν ἱππασία σ' αὐτὴ τὴν κατάσταση; καὶ πῶς ἐγὼ τὴν καταδίκασα σ' αὐτὸ τὸ πρῶτο μαρτυρικὸ ταξίδι, χωρὶς δικαιολογημένες ἐλπίδες;

Ἄλλὰ καὶ τὰ ἄλογα, τὰ ξυλιασμένα χάμουρα. Ἡ βαριά σέλα τοὺς κόβει τὴν ἀνθεκτικὴ γούνινη προστασία τους, τὰ ρουθούνια τους ἀχνίζουν ἀνησυχητικά. «Πρέπει νὰ σταθοῦμε», ἀναρωτιέται ὁ γιατρός. «Ἄν κατέβω, πῶς θὰ ξανακαβαλήσω», ἀπαντᾷ ἐκείνη. «Δὲν πειράζει, ἄς προχωρήσουμε, νὰ προχωρήσουμε».

Μαρτύριο γιά τόν πονετικό γιατρό και τήν συνείδησή του. Καί τώρα ό ύπνος τί γίνεται. Πέφτουν τά βλέφαρα. Ἀλλά τό πιστό τετράποδο ἔχει ξανακάνει τό δρόμο τήν παραμονή. Τό κούνημα ξυπνάει, και ναουρίζει. Καί τότε ποιός ξέρει ποῦ πάμε, ἐκτός ἀπό τά ἄλογα.

Κουράγιο ἔδινε ό ἕνας στόν ἄλλο. Δυό μέρες, καθένας με τόν τρόπο του, καθένας γενναῖος, ὑπεύθυνος. Ἴσως δέν φτάσουν ποτέ, ἴσως δέν λειτουργοῦν πιά τά μυαλά τους γιά νά καταλαβαίνουν.

Τήν τρίτη μέρα κάποια παρηγοριά ξαναγεννιέται. Ὅνειρο, ἕνα κρεβάτι γιά ξεκούραση. Ποιός ξέρει, λίγος ὕπνος. Ἡ ἐγγείωση εἶχε σχεδόν ξεχαστεῖ. Ἡ ἄμυνα τόσο ταλαιπωρημένων ζωντανῶν ἀνθρώπων εἶχε τό προβάδισμα. Τά τελευταῖα μίλια ἔμοιαζαν ἀτέλειωτα. Ἀλλά ὡστόσο τέλειωσαν ἐμπρός σέ μιὰ καλωσοριστή πόρτα, ὅπου ἡ κυρία Sarah Macdowell με τό φανάρι στό χέρι τούς ὑποδέχεται. Δέν ἦταν πρώτη φορά ποῦ ό σύζυγός της ἔφερνε κάποιο πελάτη στό σπίτι γιά νά τόν βοηθήσει ἐκεῖ ποῦ εἶχε τίς βολές του.

Ὅταν ὅμως ἡ Sarah στήν ἀγκαλιά τοῦ Ephemim ἀτένισε τό «τέρας», κόπηκε ἡ ἀναπνοή της. Ἀπέραντος θαυμασμός και στοργή ὕστερ' ἀπό τό ἄκουσμα τῆς ταλαιπωρίας. Οἱ δύο ἥρωες βρῆκαν τή δικαίωσή τους. Δέν ἦταν ὅμως παρὰ τό τέλος ἑνός προλόγου.

* * *

Ἡ Σάρα, ό ἀνιψιός James και ό παραγιός Charles κατόρθωσαν νά κατεβάσουν χωρίς ζημιὰ τήν Jane. Τήν πλάγιασαν σέ βολικό κρεβάτι. Ἐφαγαν κάτι, τακτοποιήθηκαν ὅπως ὅπως, και κοιμήθηκαν ἐκτός ἀπό τόν Ephemim. Παρ' ὅλη τήν ἐξαντλητική κούραση ποῦ μόνο τά νεῦρα του κατόρθωσαν νά ἀνεχθοῦν, δέν τόν ἔπιανε ὕπνος.

Ἐφαξε στή μικρῆ βιβλιοθήκη του και βρῆκε μιὰ ἀνακοίνωση τῆς χειρουργικῆς Ἀκαδημίας τοῦ Παρισιοῦ και ὅ,τι νεότερο εἶχε στά χέρια του, γιά νά βρεῖ βοήθεια. Ὁ Felix Plater τῆς Ἑλβετίας στή Βασιλεία και κάποιος Ὁλλανδός χειρουργός ό Diernerbrek ποῦ εἶχε πεθάνει στά 1674, εἶχαν κι ὅλας πολὺ νορίς θεωρητικά παραδεχθεῖ πὼς ἡ ἐξάιρεση τῶν μεγάλων ὄγκων τῆς κοιλιᾶς θά γίνει κάποτε κατορθωτή. Δέν ἔβρισκε ὡστόσο τέτοιες σκέψεις ἀπό ἄλλες πλευρές γιά νά στηρίξει τίς προθέσεις του. Ἡ λογική τοῦ ἔλεγε ὄχι, ἀδύνατον.

Γύρω στίς 6 τό πρωί ό Macdowell πῆρε τή λάμπα τοῦ λαδιοῦ και φώτισε ἀπό τήν πόρτα τήν κάμαρα ὅπου εἶχαν ξαπλώσει τήν Jane. Ὁ ὕπνος δέν τήν εἶχε τουλάχιστον προσωρινὰ λυτρώσει ἀπό τήν ταλαιπωρία.

«Δὲν ἄλλαξες γνώμη, γιατρέ», εἶπε μὲ κάποια ἀμφιβολία στὴ φωνή της. «Δὲν θέλω νὰ ἔχω περάσει ὅλη αὐτὴ τὴν περιπέτεια χωρὶς λόγο», εἶπε μὲ χωριάτικη ἀσθηρότητα. Ὁ γιατρὸς σῶπασε. «Πῶς μπορῶ νὰ ἀπογοητεύσω τὴν ἐμπιστοσύνη αὐτῆς τῆς ἀπελπισμένης γυναικάς», σκέφτηκε βαθιὰ συγκινημένος. «Ὁχι, κυρία Crawford. Δὲν ἄλλαξα γνώμη. Μπῆκα σ' ἓνα δρόμο ποὺ πρέπει νὰ τὸν συνεχίσουμε μαζί». Ἐπὶ αὐτὰς οἱ μέρες περνοῦσαν ἀνήσυχες μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ δυναμώσει λίγο ἢ Jane.

Ἄρχισε πιά νὰ σκέφτεται λεπτομέρειες ὁ Macdowell. Θὰ τὸν βοηθοῦσε ὁ ἀνεπιός του ὁ James ποὺ σπούδαζε ἰατρικὴ στὴν τότε περίφημη Ἰατρικὴ Σχολὴ τῆς Φιλαδέλφειας καὶ εἶχε ἔρθει νὰ γιορτάσει τὰ Χριστούγεννα μὲ τὸ θεῖο του.

«Ὅλοι οἱ γιατροὶ θὰ τὸ ποῦν πῶς ἢ κ. Crawford θὰ σοῦ μείνει στὸ τραπέζι».

«Τὸ ξέρω παιδί μου, ἀλλὰ ἐγὼ δὲν τὸ πιστεύω». Ἦταν σὰν τὸν ἄνθρωπο ποὺ ἀπὸ φόβο σφουρίζει στὸ σκοτάδι.

«Ὅλο τὸ Danville, ὅλο τὸ Kentucky θὰ σὲ θεωρήσουν δολοφόνο. Ἄν πεθάνει, ὁ κόσμος θὰ σοῦ κάψει τὸ σπίτι σου».

Πολὺ ψύχραιμος ὁ γιατρὸς ἀπάντησε: «Γι' αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ πεθάνει, καὶ γι' αὐτὸ χρειάζομαι νὰ μὲ βοηθήσεις».

«Δὲν θὰ σὲ ἀκολουθήσω σ' αὐτό. Θὰ γίνῃ μὴ καταστροφή. Καὶ ὁ ἀντίπαλός σου ὁ Hugh θὰ φωνάξει παντοῦ πῶς εἶσαι δολοφόνος». Τεντώθηκε τὸ ζαρωμένο δέριμα στὸ πρόσωπο τοῦ Macdowell καὶ μὲ ἓνα ὀργισμένο μορφασμὸ ἀπάντησε:

«Μὴν ἀνακατεύεις τὸν ἀντίπαλό μου ποὺ ξέρεις πῶς τὸν ἔχω ἐξουδετερώσει. Σὲ ρώτησα μόνο ἂν θέλεις νὰ μὲ βοηθήσεις».

«Δὲν μπορῶ, θεῖε, σὲ παρακαλῶ, σὲ ἱκετεύω μὴν τὸ κάνεις».

«Τότε θὰ μὲ βοηθήσει ὁ μικρὸς ὁ Charles».

«Μὰ εἶναι ἀκόμα παιδί, δὲν πρέπει νὰ τὸ κάνεις».

Ὁ Macdowell δὲν τὸν ἄκουγε πιά. Ἐξω μούγκριζε ἡ χιονοθύελλα. Πελάτης κανένας δὲν φάνηκε. Ἔτσι κάθησε μὲ τὸν παραγίό του στὴν τραπεζαρία νὰ τοῦ μάθει ἐργαλεῖα καὶ χειρισμούς. Κάποια στιγμὴ μισάνοιξε τὴν πόρτα ἢ Sarah καὶ τοῦ θύμισε πῶς, ἂν ὁ Charles δὲν τὰ κατάφερνε, θὰ τὸν βοηθοῦσε αὐτή.

«Γιατί μὲ ἀποφεύγεις ;», παρατηρεῖ ὁ γιατρὸς στὸν μαῦρο ὑπηρέτη του.

«Ὁ κόσμος λέει πῶς εἶσαι ὁ Σατανὰς ποὺ θέλει νὰ πάρει μαζί του στὴν κόλαση τὴν ἄσπρη κυρία».

Ἦταν πιά 20 Δεκεμβρίου ὅταν ὁ James ξαναχτύπησε τὴν πόρτα τοῦ γραφείου του.

«Όλη ἡ πόλη εἶναι ἀνάστατη. Ὁ παπὰς θὰ σὲ καταραστεῖ ἀπὸ τὸν ἄμβωνα καὶ οἱ πολῖτες θὰ ἐπιτεθοῦν στὸ σπῖτι σου».

«Φαντάζομαι πὼς ὁ Σερίφης θὰ μὲ προστατέψει».

«Τί δύναμη ἔχει ὁ Σερίφης ἐμπρὸς στὸν ὄγλο;».

«Μὴ μὲ ρωτᾶς», εἶπε χαμηλώνοντας τὸ βλέμμα ἡ *Sahra* καθὼς τὴν κοίταζε ἐρωτηματικά.

«Κάνε ὅ,τι νομίζεις».

«Θὰ τὸ ἐπιχειρήσω τὰ Χριστούγεννα τὸ πρῶτ, ὅταν ἀνήμερα ὅλοι θὰ εἶναι στὴν ἐκκλησία».

Καθὼς λοιπὸν χτυποῦσαν οἱ Χριστουγεννιάτικες καμπάνες, ὁ *Macdowell* ἔσπρωξε στὴ θέση πὸν ἤθελε τὸ μεγάλο τραπέζι τοῦ φαγητοῦ καὶ τὸ σκέπασε μὲ ἓνα καθαρὸ σεντόνι. Τοποθέτησε σκοινιά στὰ πόδια τοῦ τραπεζιοῦ ὅπου θὰ βρῖσκονταν ἀντίστοιχα μὲ τὰ πόδια καὶ τὰ χέρια τῆς *Jane* γιὰ νὰ τὰ δέσει καὶ νὰ τὰ ἀκινητοποιήσει. Ἐτοίμασε ζεστὸ νερὸ καὶ τακτοποίησε ἐπιδέσμους καὶ τολόπες. Καθὼς τὰ τοποθετοῦσε σὲ ἓνα τραπεζάκι, ξαναπαρουσιάστηκε ὁ *James*.

«Τί θέλεις πάλι ;», τὸν ρώτησε ὁ γιατρός.

«Ἀφοῦ δὲν μπορῶ νὰ σὲ μεταπέισω, ἦρθα τουλάχιστον νὰ σὲ βοηθήσω».

Σώπασε ὁ γιατρός καθὼς ὁ *James* ἔβγαζε τὸ σακάκι του καὶ σήκωσε τὰ μανίκια του. Εἶπε στὸν *Charles* :

«Βοήθησε τὴν κυρία *Crowford* νὰ ἔρθει ἐδῶ καὶ νὰ ξαπλώσει στὸ τραπέζι».

Ἡ *Σάρα* τὴν ὀδήγησε καὶ τὴν τοποθέτησε στὸ ἐτοιμασμένον τραπέζι τὴν ὥρα πὸν ἄρχιζε ὁ παπὰς νὰ καταγγέλλει τὴν ἐγκληματικὴ πράξη τοῦ *Macdowell* στὴν ἐκκλησία.

«Θὰ μείνω ἡσυχῆ, θὰ δεῖτε. Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ μὲ δέσετε», εἶπε ἡ *Jane* καθὼς εἶδε τὰ σκοινιά.

Ἀπὸ τρία ὀπιοῦχα χάπια πὸν ὁ γιατρός τῆς ἔβαλε στὸ στόμα, ἦταν τὸ μόνον μέσο γιὰ νὰ μετριάσει τὸν πόνο.

Ζωγράφισε ὁ *Macdowell* τὴ γραμμὴ πὸν θὰ ἀκολουθοῦσε ἡ τομὴ ἀπάνω στὸ δέρμα, τεντωμένο ἀπὸ τὸν ὄγκο. Καὶ τώρα πῆραν οἱ δύο χειρουργοὶ τὰ ἐργαλεῖα τους, ἔτοιμοι νὰ ἀρχίσουν.

Ἐκείνη τὴ στιγμὴ ἡ *Jane* ἔκλεισε τὰ μάτια καὶ ἄρχισε, μὲ ὄση φωνὴ τῆς εἶχε ἀπομείνει, νὰ ψάλλει ἓνα ἐκκλησιαστικὸ τροπάριον πὸν ἤξερε ἀπὸ παιδάκι. Ἦταν δεῖγμα τῆς πίστεως τῆς στὸ Θεὸ καὶ στὴ δεύτερη παρουσία. Ὅταν ὅμως ἄρχισε ἡ τομὴ, τὸ σῶμα τῆς ὀρθώθηκε σὲ ἓνα σπασμὸ σὰν τεντωμένο τόξο χωρὶς νὰ σταματήσει ὅμως ὁ ἀνατριχιαστικὸς ψαλμὸς. Τώρα θὰ ἀρχίσουν καὶ οἱ ἰατρικὲς ἐκπλήξεις ἀπὸ τὴν ἄγνοια καὶ τὴν ἀπειρία.

Καθώς άνοιξε τὸ δέρμα καὶ κόπηκε ἀπὸ κάτω τὸ περιτόναιο πὸν σκεπάζει τὰ ἐνδοκοιλιακὰ ὄργανα τρύπωσαν δίπλα στὸν ὄγκο, πετάχτηκαν τὰ ἔντερα ἔξω ἀπὸ τὴν τομὴ καὶ σκόρπισαν ἀπάνω στὸ τραπέζι, χωρὶς νὰ κατορθώσουν οἱ γιατροὶ νὰ τὰ ἀνατάξουν γιατί ὁ ὄγκος ἔφραζε τὸ ἀνοιγμα τῆς κοιλιᾶς.

Ὁ φαλμὸς ὥστόσο συνεχιζόταν χωρὶς κανένα ἄλλο παράπονο γιὰ τὸν πόνο, παρὰ διαδεχόταν τὸ τέλος τοῦ φαλμοῦ τὴν ἐπανάληψή του.

Καθὼς ὁ ὄγκος ἦταν πολὺ μεγάλος γιὰ νὰ περάσει ἀπὸ τὸ τραῦμα, ὁ Macdowell τρύπησε τὸ σάκο τῆς κύστης καὶ ἔτρεξε τὸ πυκνὸ περιεχόμενό της, ὥστε μίκρυνε ὁ ὄγκος καὶ μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Charles μὲ ἓνα κοντάκι, κατορθώθηκε νὰ τὸν ἀδειάσει.

Ὁ ἐφιαλτικὸς φαλμὸς ὥστόσο συνεχιζόταν καὶ οἱ δύο χειρουργοὶ νόμιζαν πὼς βρισκόντουσαν στὸν παράδεισο ἢ στὴν κόλαση. Στὸ ἀναμεταξὺ ὁ ἄδειος σάκος βγήκε ἀπὸ τὴν κοιλιακὴ τομὴ καὶ ὁ Macdowell τὸν ἔκοψε ἀπὸ τὴ ρίζα του. Ὅταν ζύγισαν ἀργότερα τὸ σάκο καὶ τὸ περιεχόμενό του βρῆκαν πὼς ἦταν 21 pounds, δηλαδή κάπου 12 κιλά. Τὸ αἷμα ἔτρεχε βέβαια ποτάμι καὶ προσπαθοῦσαν μὲ πανὰ νὰ τὸ συγκρατήσουν, ἐνῶ ὁ Macdowell παρακολουθοῦσε τὸν φαλμὸ, ἀντὶ σφηνγμὸ σὰν δεῖγμα ζωῆς.

Ἔτσι οἱ χειρουργοὶ δὲν ἀντιλήφτηκαν τὸ θόρυβο στὸ δρόμο. Κάποια στιγμή ὁ Macdowell κοίταξε τὸ παράθυρο καὶ εἶδε ὅχι μόνον τὸν ὀργισμένο καὶ ἀπειλητικὸ κόσμο, ἀλλὰ καὶ μιὰ ἀγχόνη πὸν εἶχε στηθεῖ ἔμπρὸς στὸ σπίτι του, μὲ δύο θηλιές.

«Φέρετε τοὺς ἔξω, σῶστε τὴν Jane Crawford ἀπὸ τὰ χέρια τοὺς πρὶν εἶναι ἀργά».

Τὰ χεῖλη τῆς χειρουργημένης εἶχαν γίνει κάτασπρα ἀπὸ τὴν τρομαχτικὴ αἰμορραγία, πὸν συνεχιζόταν. Ὁ φαλμὸς εἶχε σταματήσει καὶ ἀκουγόταν μόνον ἓνα ἐλαφρὸ ψιθύρισμα. Ψύχραιμος σὰν αὐτόματο ὁ Macdowell γυρίζει στὸ πλάι τὴν ἀδυνατισμένη τῶρα γυναίκα γιὰ νὰ ἀδειάσει ὅσο αἷμα εἶχε γεμίσει τὴν κοιλιακὴ κοιλότητα καὶ ἔτσι κατόρθωσε νὰ ἀνατάξει καὶ τὰ ἔντερα.

Ἐξω χτυποῦσαν τὴν πόρτα γιὰ νὰ μποῦν νὰ τοὺς πάρουν καὶ νὰ τοὺς κρεμάσουν.

Στὸ ἀναμεταξὺ οἱ χειρουργοὶ κατόρθωσαν νὰ κλείσουν τὸ τραῦμα μὲ μεγάλες βελονιές καὶ σπάγγο. Τότε ξανακούστηκε ἡ φωνὴ ἀπὸ μιὰ μόλις αἰσθητὴ ἀναπνοή. Ἀλλὰ ὑπῆρχε ἡ φωνὴ αὐτὴ τὴ στιγμή ἀκριβῶς ὅπου ἔμπαινε στὴν κάμαρα ὁ Σερίφης γιὰ νὰ τοὺς συλλάβει.

Ἡ ἐγχείρηση εἶχε κρατήσει γύρω στὰ 25 λεπτά. Ἡ ἀκαταστασία καὶ τὰ αἵματα, τὸ ὠχρὸ ἀναιμικὸ σῶμα τῆς Jane ἔπεισαν τὸ Σερίφη πὼς εἶχε πεθάνει.

«Ὡστε τὴ σκοτώσατε», φωνάζει.

«Τὴν χειρουργήσαμε», ψιθύρισε κατάκοπος ὁ χειρουργός.

«Ἐξαιρέσαμε τὸν ὄγκο ἀπὸ τὸ σῶμα της καὶ ὥστόσο ζεῖ». Ὑποχωρεῖ κάτω-
χρος ἀπὸ τὸ θέαμα ὁ Σερίφης καὶ πέφτοντας σὲ μιὰ καρτέκλα ὁμολογεῖ.

«Τὸ φανταζόμενον ἀπὸ τὴν ἐντιμότητα καὶ τὴν ἀξία σας κ. Macdowell.
Ἄλλὰ αὐτοὶ οἱ τρελλοὶ θέλουν νὰ σᾶς κρεμάσουν».

Σὲ λίγο ἡ ἀγχόνη ἐξαφανίστηκε καὶ ὁ ὄχλος διαλύθηκε.

Ὅμως ἄλλη μιὰ ἀγωνία περιέμενε τὸ γιατρό, ὅπως εἶναι φυσικὸ πάντοτε μετὰ
ἀπὸ κάθε μεγάλη ἐγχείρηση. Δὲν ἦταν μόνον ἡ ἀναμονὴ τῆς προ-
τόφανης ἐπιβίωσης τῆς χειρουργημένης ὕστερ' ἀπὸ
ἐνδοκοιλιακὴ ἐγχείρηση. Ἀλλὰ ὁ φόβος τῆς μόλυν-
σης ποὺ συνέχιζε τὴν ἀγωνία του. Κάθε ὥρα παρακολουθοῦσε
τὸν πυρετό. Ἀλλά: Ὁ φόβος κάθε μέρα ὑποχωροῦσε, γιατί δὲν παρουσιαζόταν
πυρετός. Τὴν 5ῃ μέρα, παραμονὴ τοῦ Νέου Ἔτους 1810, ὁ Macdowell ἀνακάλυψε
μὲ τρόμο τὴν Jane Crawford σηκωμένη ἀπὸ τὸ κρεβάτι, νὰ συγυρίζει τὴν
κάμαρά της! Γίορτασαν ἄραγε τὸν καινούργιο χρόνον;!!

Σὲ λίγες μέρες ἔκλεισε καὶ τὸ τραῦμα καὶ ἔτσι ἡ Jane ξανακαβάλησε τὸ
ἄτι της καὶ ὕστερα ἀπὸ 60 μίλια καὶ τρεῖς μέρες ἵππασία γύρισε στὴν καλύβα της
γιὰ νὰ συνεχίσει θαρραλέα τὴν οἰκογενειακὴ ζωὴ της μὲ τὰ παιδιά της καὶ τὸν
ἄντρα της.

Ὁ Tom Crawford πούλησε τὴν καλύβα του στὰ 1830 καὶ ἀγόρασε ἕνα
δάσος στὴν πολιτεία τῆς Ἰνδιάνας. Δώδεκα χρόνια ἔζησε χήρα ἡ Jane καὶ στὰ
1842 πέθανε, 33 χρόνια ὕστερ' ἀπὸ τὴν ἐγχείρηση, 78 χρονῶν στὸ σπῖτι τοῦ
γιοῦ της.

* * *

Ὑστερ' ἀπὸ τὸ κατόρθωμά του ὁ Macdowell δὲν σκέφτηκε νὰ τὸ περιγράψει
καὶ νὰ τὸ δημοσιεύσει μὲ τὰ μέσα τῆς ἐποχῆς. Ὁ ἴδιος ἄλλωστε δὲν εἶχε καμιά
ἐπίδοση στὸ γράφιμο. Ποτὲ δὲν εἶχε περάσει ἀπὸ τὸ νοῦ του νὰ γράφει οὔτε μιὰ
γραμμὴ καὶ ἀκόμα λιγότερο νὰ δημοσιεύσει τίς χειρουργικὲς ἐμπειρίες του, ὅσο
καὶ ἂν ἦταν πετυχημένες ἢ ἄτυχες. Ἡ φήμη βέβαια ὅτι ἦταν καλὸς γιατρός καὶ
εὐσυνείδητος χειρουργός, τὸν παρακολουθοῦσε μὲ τὴν καταπληχτικὴ αὔξη τῆς
πελατείας του καὶ λιγότερο τῆς περιουσίας του γιατί ἦταν φιλάνθρωπος. Οἱ φθο-
νεροὶ ὥστόσο («συνάδελφοι») δὲν εἶχαν παραλείψει νὰ διαδίδουν πὼς ἡ J. Crawford
ᾔφειλε τὴ σωτηρία της ὄχι στὸ θάρος καὶ τὴν ἰκανότητα τοῦ χειρουργοῦ, ἀλλὰ σὲ
δαιμονισμένη τύχη ποὺ βρῆκε ὄργανό της τὸν ἀνήθικο Macdowell τὸν ἐνάντιο πρὸς
τὴν πείρα τῶν διασημοτήτων. Ὡσποῦν τρία χρόνια ὕστερ' ἀπὸ τὴν περίπτωσιν

Crawford, στὰ 1813, μιὰ μαύρη σκλάβια παρουσιάστηκε στὸν πρωτοπόρο μὲ ἓνα μεγάλο ἐνδοκοιλιακὸ ὄγκο πὸν στὴν ψηλάφηση ἦταν σκληρότερος, καὶ ἔτσι κατὰ τὴ γνώμη τοῦ ὑποπτος κακοήθειας. Φοβήθηκε πὼς δὲν θὰ τὰ κατάφερε καὶ ἔτσι προτίμησε τὴν ἀπατηλὴ προσπάθεια μὲ ἄχρηστο ὑδράργυρο πὸν βέβαια δὲν ἔδωσε κανένα θεραπευτικὸ ἀποτέλεσμα. Γιὰ τοῦτο καὶ ὁ διάβολος τῆς προηγούμενης ἐπιτυχίας τὸν ἔσπρωξε νὰ ἀποφασίσει καὶ τούτη. Καὶ τούτη στέφτηκε μὲ ἐπιτυχία, ἀφοῦ κατόρθωσε νὰ ξεπεράσει τόσο τὶς τεχνικὲς δυσκολίες ὅσο καὶ τὴν μόλυνση.

Τρίτη καὶ πάλι πετυχημένη παρόμοια ἐγχείρηση προστέθηκε στὸ θαυμασμό τοῦ στὰ 1816. Καὶ τότε μόνον ἀποφάσισε νὰ περιγράψει τὶς τρεῖς ἐγχειρήσεις καὶ νὰ τὶς στείλει στὸν John Bell τὸν διάσημο δάσκαλό του στὸ Ἐδιμβούργο στὴν Ἀγγλία. Δὲν πρόφτασε ὅμως νὰ τὸν πετύχει ζωντανὸ καὶ ἔτσι ὁ διάδοχός του J. Lizert βρῆκε τὴν ἀνακοίνωση στὰ χαρτιὰ τοῦ προκατόχου του καὶ τὴ δημοσίευσσε ὕστερ' ἀπὸ 6 χρόνια, μέσα σὲ δικό του σύγγραμμα, δηλαδὴ σὰν δική του.

Ὁ Macdowell ὅμως εἶχε στείλει ἀντίγραφο τῆς ἐργασίας του καὶ στὸν τότε «πατέρα» τῆς Ἀμερικανικῆς Χειρουργικῆς Physics καθὼς καὶ στὸν μαιευτῆρα Thomas C. James. Ὁ πρῶτος σιώπησε καὶ ὁ δεύτερος δημοσίευσσε περιγραφή στὸ περιοδικὸ «The Electic Reportary». Στὴν τριετία πὸν ἀκολούθησε μόνον δύο γιατροὶ δέησαν ν' ἀπαντήσουν πὼς ἡ ἀνακοίνωση τοῦ Macdowell πείθει ὅτι πρέπει ν' ἀπαγορευθεῖ ὀριστικὰ αὐτὴ ἡ ἐγχείρηση.

Στὸ ἀναμεταξὺ ὁ Macdowell χειρουργήσε ἄλλες δύο περιπτώσεις ὥστε ἐγιναν πέντε συνολικὰ μὲ ἓνα θάνατο. Ἡ μόνη ἀντίδραση πὸν ἐκδήλωσε ὁ ἴδιος ἦταν ἡ σιωπὴ πὸν ἀκολούθησε τὸ ἐρώτημά του : «Πόσοι ἐπιζοῦν ἀπὸ τὶς ἄλλες πολὺ λιγότερο σοβαρὲς ἐγχειρήσεις, ἐκτελούμενες ἀπὸ τοὺς διασήμους ;» Σίγουρα πολὺ περισσότεροι ἀπὸ τὸν 1 πρὸς 5 τῆς δικῆς του πείρας.

Ἀλλὰ πῶς ν' ἀποδώσει κανεὶς αὐτὸν τὸν περιορισμὸ τῆς μόλυνσης στὶς περιπτώσεις τοῦ Macdowell ἀπέναντι στὶς ἐκατόμβες τῶν νοσοκομείων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ; Ἴσως στὴν καθαριότητα τοῦ σπιτιοῦ τῆς κ. Σάρας, στὴν ἀπομόνωση ἀπὸ ἄλλους χειρουργημένους καὶ μολισμένους ἢ ἐπιτέλους στὴν ἀνθεκτικότητα τῶν ἀνθρώπων τῆς περιοχῆς πὸν ζοῦσαν σὲ ὑγιεινὸ καὶ καθαρὸ περιβάλλον. Ὅστόσο μόνον δύο γιατροὶ ἀκολούθησαν τὸ παράδειγμά του.

Ὁ Macdowell ἀπογοητευμένος ἀπὸ τὴν περιφρόνηση τῶν συναδέλφων του γιὰ τὴν ἐπιτυχία του καὶ πρὸ πάντων γιὰ τὴν ἀπόδειξη πὸν ἔφερε πὼς οἱ κοιλιακὲς παθήσεις δὲν ἀποκλείουν τὴν ἐπιτυχία τῆς λαπαροτομίας. Ἀπομονωμένος σ' ἓνα κτῆμα του πέθανε στὰ 83 χρόνια του, ὅταν αἰσθάνθηκε ἓνα κοιλιακὸ πόνον πὸν ἦταν γραφτὸ νὰ τὸν θανατώσει. Γιατὶ κανένας τότε δὲν τολμοῦσε νὰ χειρουργήσει θανα-

τηφόρες περιτυφλίτιδες, πού διαδέχονταν τή σκωληκοειδίτιδα. Καί ἔτσι πέθανε ὁ Macdowell πού τόλμησε τήν πρώτη λαπαροτομία. Ἀργότερα βέβαια τὸν τίμησαν στὸν κόσμον ὀλόκληρο σὰν οὐσιαστικὸ πρωτοπόρο τῆς κοιλιακῆς χειρουργικῆς, ὅπως ἄλλωστε περιφανέεται γι' αὐτὸν σήμερα ὀλόκληρο τὸ Ἀμερικανικὸ Ἔθνος.

* * *

Ἡ περιγραφή πού παραθέτω παραπάνω δὲν μπορεῖ νὰ ἀπαιτήσῃ πρωτοτυπία. Ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία εἶναι κατάφορη καὶ ἀναφέρεται στὸ θαυμάσιο σύγγραμμα τοῦ Jurgen Thorwald «Das jahrhunderf der chirurgen», πού ἰσχυρίζεται πὼς καὶ οἱ δικές του γνώσεις εἶναι παραδοσιακὰ κληρονομικές, ἀπὸ πατέρα καὶ παπποῦ.

Δὲν πρόκειται ὁμως ἐδῶ γιὰ μετάφραση ἀπὸ τὰ γερμανικά, παρὰ γιὰ ἐλεύθερη παράφραση ἢ καλύτερα προσαρμογὴ στὴ γλώσσα μας. Τὰ συναρπαστικὰ κείμενα ἄλλωστε γιὰ νὰ τὰ ἐνσωματώσῃ ὅποιος θέλει νὰ τὰ μεταφέρει μὲ τὸ δικό του τρόπο, χρειάζεται βέβαια νὰ τὰ ἀγαπήσῃ καὶ νὰ ἀναμετρήσῃ τὴ σημασία τους γιὰ τὸν ἀναγνώστη.

Τώρα πού ἡ χειρουργικὴ, μὲ τὴν ἀποτελεσματικὴ βοήθεια τῶν παραμέτρων κλάδων καὶ παραχειρουργικῶν μέσων, καὶ τὴν σωτήρια («ἐντατικὴ παρακολούθηση») κατορθώνει καταπληκτικὰ ἐπιτυχίες, φαίνονται ἀπίθανα τὰ ἐξελικτικὰ στάδια ἀπὸ ὅπου πέρασαν καὶ περνοῦν ἀκόμα καὶ θὰ περνοῦν πάντα οἱ πρὸ παράξενοι τολμηροὶ πρωτοπόροι.

Ζοῦμε ὁμως σὲ μιὰ ἐποχὴ ὅπου οἱ χειρουργοὶ («νεόπλουτοι μὲ τὰ ἐκτελεστικὰ προνόμια») πού τοὺς προσφέρει ἡ τεχνολογία, δὲν φαίνεται νὰ ἀποδίδουν πιά ἀρκετὴ σημασία στὶς περασμένες εὐθύνες καὶ τὰ καρδιοχτύπια, πού γεροῦσαν τοὺς χειρουργοὺς παπποῦδες τους.

Γιὰ τοῦτο νόμισα πὼς θὰ ἦταν χρήσιμο νὰ θυμίσω στοὺς σημερινούς τολμηροὺς πὼς ὑπῆρξαν καὶ ἀπὸ αὐτοὺς τολμηρότεροι, ἀπροστίτενοι μάλιστα ἀπὸ τὰ σημερινὰ βοηθητικὰ συνεργεῖα.

Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ πρέπει νὰ πληροφορηθεῖ καὶ τὸ «πεζοδρόμιο» πὼς οἱ σημερινὲς ἀπαιτήσεις του ἀπὸ τὴ χειρουργικὴ, πέρασαν καὶ αὐτὲς ἀπὸ ἀσύγκριτη σχετικὴ μετριοπάθεια. Θεωροῦσαν ἄλλοτε («ἀναμενόμενο») τὸ χειρουργικὸ θάνατο καὶ θαῦμα τὴν ἐπιβίωση.

Ἡ χειρουργικὴ ὁμως χρειάζεται καὶ σήμερα στερεὴ ράχη γιὰ νὰ δέχεται τὶς παντοεινὲς ἀδυναμίες της, ὥστε οὔτε οἱ χειρουργοὶ οὔτε τὸ «νοῆμον κοινὸ» νὰ μὴν ξαφνιαζοῦνται ὅταν, παρ' ὅλα τὰ σημερινὰ ἱατρικὰ προνόμια, ἐξακολουθοῦν πού

και ποῦ νὰ παρουσιάζονται ἀναπάντεχες ἀπώλειες. Ἐνῶ ἡ Jane ἐπέζησε μὲ τὰ ἔντερα διασκορπισμένα στὸ τραπέζι και ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴν τεχνητὴ καρδιὰ ἀρχίζει νὰ μὴν εἶναι πιά ἐπίκαιρο φαινόμενο, χάνονται ἀκόμα σήμερα ἄλλοι, ἀπὸ ἀπλή σκωληκοειδίτιδα ἢ και καισαρική τομή.

Ἐν τῷ Μονταίν στὰ 1570 ἔλεγε πὼς ἡ πείρα τοῦ γιατροῦ τοῦ δημοιογεῖ προνόμοιο ὥστε ξέρει νὰ πείθει πὼς ἔγινε σοφότερος γιὰ τὴν ἐφαρμογὴ τῆς τέχνης του.

Ὅμως οἱ περιστάσεις, ὅπως εἶπε ὁ Ἀριστοτέλης, δημοιογοῦν τὴν ἀρετὴ και τὴν πραγματικότητα, και γιὰ τοῦτο δὲν θὰ πάφουν αὐτὲς νὰ μᾶς κυβερνοῦν.